

GLASNIK

AUSTR. KRŠČ. TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE

Izhaja vsak petek

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica 6

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 4.—
pololetna . . . K 2.—
četrletna . . . K 1.—

Posamezna številka
stane 10 vin.

Št. 24.

V Ljubljani, dne 15. junija 1917.

Leto X.

Ljubljana, 11. junija 1917.

Imamo parlament. Nemci so nam hoteli dati v Avstriji mesto narodne enakopravnosti, mesto demokratizma in ustavnega življenja, nemški državni jezik, razdelitev okrožij na Češkem, odcepitev Galicije — vse predpogoje za nemško nadvlado. Šovinizem je popolnoma zaslepil ne samo nemške nacionalce, ampak tudi nemške krščanske socialce. Nemci so delali račune — toda cesar Karel je hotel drugače.

In sedaj imamo parlament. Vodstvo ustavnega življenja so vzeli v roke avstrijski Slovani. Državnopravne izjave Jugoslovanov, Čehov, Poljakov in Ukrajincev so čisto nov list v naši povestnici. Danes dihamo svobodnejše — ozračje se čisti. Ves svet zre na ta nov pokret v avstrijski zbornici.

Hoteli so nam dati nemški državni jezik. Toda dosegli so čisto nekaj nasprotnega. V zbornici je prodril predlog Čeha Frante in tovarišev z 203 glasovi proti 185 glasovom Nemcev in nemških socialnih demokratov, ki določa, da se morajo stenografirati in vzeti v zapisnik n e m š k i govori ravnotako kot n e m š k i. Kje so še tiste sanje v n e m š k i Avstriji. Nemci se penijo jeze. Vedo namreč, danes ne more več noben državnik, nobena vlada stopiti pred nas z nemškim državnim jezikom in s podobnimi zahtevami. Časi nemške nadvlade v senci absolutizma so že davno za nami.

In danes smo Jugoslovani, Slovenci, naša slovenska katoliška demokracija lahko ponosni. Po prizadevanju naših ljudi imamo danes Jugoslovanski klub, v katerem so združeni vsi Jugoslovani. Ljudje, ki so stalno iz dobičkaželjnosti intrigirali proti vsakemu res načelnemu delu za naš narodni prospeh, nimajo več nobene besede. Ponosni smo na naše ljudi, ponosni na našega dr. Korošca, ponosni na našega dr. Krika in tovariše. Danes zre vsa zbornica na te ljudi z občudovanjem. Vsi slovanski listi so polni občudovanja za ta dva naša duhovnika-voditelja, ki dajata smer pravzaprav vsej slovanski politiki v parlamentu. Duša Frantovega predloga, ki je pokopal nemški državni jezik za vedno, ki je dvignil avstrijske Slovane k novi samozavesti,

pa je voditelj **Slovenske katoliške demokracije naš dr. Janez Evangelist Krek.**

Naša srca se širijo! Nov sveži zrak dihamo! Ozračje se čisti.

Mirno in samozavestno in jasno zremo v bodočnost.

Dr. Krek govori.

V poslovniški debati je izjavil voditelj slovenske katoliške demokracije, dr. Krek, da bo Jugoslovanski klub glasoval s prepričanjem za načrt poslovniškega odseka. Pri tej priliki mora protestirati proti činiteljem, ki so povzročili parlamentarno dobo. Boljšega odgovora na prestolni govor ne moremo dati, kot da sprejmemo načrt novega poslovnika. Hočemo parlament in ta ima dolžnost in pravico govoriti o vseh vprašanjih, naj bo to odcepitev Galicije, nemški državni jezik, razdelitev okrožij na Češkem, sploh o vsem, kar spada k vprašanju in razvoju političnega življenja v Avstriji. Hočemo parlament in zato svarimo opetovano pred nevarnostjo, ki je združena s stališčem vlade nasproti ustavi. Proti temu stališču vlade odločno protestiramo. Volje in vere narodov v življenje ne moremo več odstraniti. Kdor bi to poskušal, je sovražnik države. Proti ministrskim klopem obrnjen, pravi govornik: »Kakor je potrebna sprememba sedanjega poslovnika, tako nujno je potrebna sprememba tam v onih klopah v prvi vrsti. (Živahno pritrdjevanje pri Jugoslovanih in Čehih.)

Zadeva poslanca Grafenauerja.

V imenu Jugoslovanskega kluba je danes vložil načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec po nalogu kluba predlog, ki zahteva, naj se na 5 let težke ječe obsojeni poslanec Grafenauer izpusti iz ječe ter pokliče k sejam državnega zbora.

Predlog se opira na dejstvo, da je bil posl. Grafenauer nezakonito obsojen in da torej ni izgubil mandata.

Poslanec Grafenauer je bil obsojen od poljskega sodišča 10. armade v Celovcu, dne 4. junija 1916 radi zločina po § 65 a) obč. kaz. zakona (kršenje javnega miru) na 5 let težke ječe. Ustava določa, da spada ta zločin pred porotna sodišča, ki jih je sicer mogoče su-

spendirati (z naredbo celokupnega ministrstva), kar se je dne 25. julija 1914 res zgodilo, toda suspenzija je pripustna le za eno leto; zato so naredbe, ki so odpravile porotna sodišča tudi za leto 1915/16 in l. 1916/17 nezakonite in torej neveljavne.

Pa tudi po suspenziji porotnih sodišč bi bil moral priti posl. Grafenauer pred civilno kazensko sodišče, kajti po § 14 voj. kaz. reda so podvržene civilne osebe vojaški jurisdikciji le glede tam taksativno naštetih kaznivih dejanj, med katerimi pa se zločin po § 65 a) ne nahaja. Vlada je zato v posebni naredbi odkazala tudi ta zločin in še nekatere druge delikte vojaški jurisdikciji. Ta naredba se nahaja v ostrem protislovju z ustavo ter je že zato popolnoma nična. Nična je pa obsodba posl. Graefnauerja tudi zato, ker je bila izrečena na podlagi postopanja, veljavnega za vojaška poljska sodišča, ki je po § 452 voj. kaz. reda izrecno omejeno na osebe, pripadajoče armadi na bojišču, torej velja za civilne osebe tudi le takrat, če so prideljene armadi. Posl. Graefnauer ni nikdar pripadal armadi. Njegova obsodba je torej iz treh zgoraj omenjenih vzrokov nična.

Jugoslovanski klub zato predlaga, naj zbornica proglasi protiustavne naredbe o suspenziji porotnih sodišč in spremembi kazenskopravne kompetence proglasi za protiustavne in torej od začetka neveljavne. Zato so vsi procesi in sodbe proti civilnim osebam izvršene na podlagi teh naredb nične. Predsedništvo zbornice se pozivlja, naj pozove posl. Grafenauerja k sejam in izposluje, da ga takoj izpuste iz ječe.

O zastopavljanju jugoslovanskega naroda.

Posl. prof. Spinčič in tovariši so vložili na ministrskega predsednika grofa Clam-Martinica kot načelnika vlade ostro interpelacijo radi zastopavljanja naših narodnih pravic, zlasti v Istri in v Trstu. Interpelacija poudarja, da so Hrvati, Srbi in Slovenci enakopravni le na bojiščih, drugod pa povsodi kruto zastopavljani ter navaja celo vrsto krivic, ki se nam gode zlasti v jezikovnem oziru. V okraju Volosko-Opatija (med 51.000 prebivalci 47.000 Hrvatov) ni niti enega uradnika, ki bi znal

brezhibno slovensko ali hrvatsko, okrajna glavarja v Poreču in Pulju sploh ne razumeta nobenega jugoslovanskega jezika, čisto hrvatski kraji se označujejo z deloma izmišljenimi italijanskimi krajevnimi imeni, pr c. kr. komsarijatu v Pulju, ki vodi občinske posle, se uraduje le italijansko ali nemško, za uradnike se znanje hrvaščine niti ne zahteva. Tudi c. kr. policija uraduje le italijansko. V Trstu je dal mestni fizikat na od legarja okuženih hišah nabiti le nemško-italijanska svarila. razglasi c. kr. komisarja se objavljajo le italijansko ali italijansko-nemško; — slovenske pritožbe se zavračajo kot politične sitnarije. Tržaški namestnik je dne 31. januarja 1911 državnim uradom zabičil, da je notranji službeni jezik v Primorju nemški ter se pri tem še rogal, da s tem ni tangirana veljava ostalih, v deželi običajnih jezikov (nemški jezik ni v deželi običajen), saj uradniki po večini slovensko ali hrvatsko ne znajo! Železniški minister je dne 6. julija 1915 uvedel nemški jezik na železnicah; zgodilo se je, da je bila neka oseba obtožena, ker je na kolodvoru v Pulju govorila hrvatsko. Trgovske zbornice v Ljubljani, Zadru, Splitu, Dubrovniku se morajo posluževati v občevanju z državnimi centralnimi uradi nemškega jezika, pošte v Trstu in tudi drugod ne poznajo več hrvatskih in slovenskih tiskovin in celo uradna poročila z bojišča se objavljajo n. pr. v Istri danes le še v nemškem jeziku, ki ga nihče ne razume! Služba c. kr. notarja za Pazin (28.000 Hrvatov in 800 Italijanov) je bila letos razpisana le italijansko, pazinsko državno odvetništvo pa je na lastno pest uvedlo nemški državni jezik: od spomladi 1917 vloga svoje predloge — v nemškem jeziku. Uradni list za Primorje, ki ima slovensko-hrvatsko večino, je izključno italijanski »L'Osservatore Triestino«. Napisi na tržaških uradih, ki so deloma namenjeni za popolnoma jugoslovansko Dalmacijo in Kranjsko, ne poznajo

slovenske ali hrvatske besede. Zanimivo je tudi sledeče dejstvo: pred vojno so bili ulični napisi v Pulju italijanski, potem nekaj časa italijansko-hrvatsko-nemški, sedaj so le še — nemški.

Interpelacija poudarja, da Primorje ne sme biti kaka nemška kolonija, da morajo biti državni uradniki eksekutivni organi cesarja in izvrševalci zakonov, ne pa nemških programov, konstatira, da je nasilje izvršeno na našem narodu, v času, ko njega sinovi krvave na bojiščih in se narod ne more braniti, naravnost zločinsko in da je postopanje c. kr. uradnikov zlasti v Trstu in Istri nedostojno za civilizirano državo. Zato zahteva interpelacija od ministrskega predsednika, da nemudoma ukrene vse, kar je potrebno, da se zadoosti političnim in narodnim pravicam Hrvatov in Slovencev, posebno v Trstu in Istri.

Predlog za pravično izvrševanje zakona o vojnih dajatvah.

Posl. dr. Krek in tovariši so vložili samostojni predlog, ki se tiče pravičnega izvrševanja zakona o vojnih dajatvah. Predlog poudarja, da se v tem oziru zlasti v ožjem vojnem ozemlju gode velike krivice ter navaja nekatere najbolj kričeče slučaje glede rekvizicij, vpoklicov v osebno vojnopomožno službo, uporabe izobraženih mož za najnižja in najgrša dela. Vlada naj takoj predloži natančno poročilo o izvrševanju zakona glede vojnih dajatev ter stori primerne ukrepe, da se napravljena škoda povrne in nadaljne krivice v bodoče preprečijo.

Poslanci-duhovniki v avstrijski zbornici za mir.

Na predlog dr. Stojana in dr. Kreka je sklenilo »Svobodno združenje poslancev-duhovnikov« stavit v zbornici sledeči nujni predlog za mir:

Kot zastopniki krščanske vere, vere ljubezni in miru, smatramo za svojo dolžnost, staviti v smislu intencij sve-

maj dotikajo tal; zdi se ti, da je lažja, kakor ptice, ki lete iz svojih skrivališč. Lasje se ovijajo prosto lepega vratu; skravžani so in dolgi, gosti. Glej, zagnala se je in mogočno skočila...

Kako ličen in lep je metulj, ki leta in pleše nad njeno glavo, kakor da ga veseli, ker se igra z njo.

Deklica zakliče radosti. Skoraj je ujela metulja, a mreža je zadela le metuljeva krila in jih poškodovala. Metulj, dasi poškodovan, se dvigne kvitški in ji izgine izpred oči. Žalostno gleda za njim, dokler ji popolnoma ne izgine izpred oči.

Dekle še nekoliko postoji, nato gre počasi po široki stezi.

Kako lepa je deklica! Solnce je sicer lahko zarjavelo njeno kožo, a rdečica njenih lic ravno zato še bolj kaže očarajoči izraz moči in zdravja. Pod visokim čelom se bližče njene črne oči skozi dolge obrvi, skozi drobni ustnici se blešče beli zobje; ustnici bi s svojo rdečiso osramotili rožo.

To očarajoče deklično lice pokriva jo skravžani lasje, ki pokrivajo tudi

tega očeta Benedikta XV. in cesarja Karla I. sledeči predlog:

»Visoka zbornica naj sklene: **C. in kr. vlada se poziva, naj napravi vse potrebne korake, da dosežemo čimprej sklep častnega miru.**«

Izjava Starčevičeve stranke prava o jugoslovanskem vprašanju.

Poslanec dr. Ante Pavelić je prebral v seji hrvatskega sabora dne 5. junija sledečo izjavo Starčevičeve stranke prava:

»Pravica samoodločevanja vsakega naroda je temeljna misel, ki se jo je pričelo močnejše kakor kdaj poprej poudarjati in naglaševati ravno tekem te svetovne vojne, prevzemajoča duše vseh narodov brez ozira na to, kateri vojskujoči skupini da pripadajo. Ta misel bo temelj končne ureditve mednarodnih odnošajev po tej vojni. S tega stališča razumeva Starčevičeva stranka prava pod »častnim mirom« tak mir, ki bo garantiral na pravičen način vsem narodom evropske kulturne zajednice svoboden, samostojen razvoj njihovega narodnega življenja in jim omogočeval plemenito tekmovanje na področju blagostanja in splošne ljudske civilizacije. Starčevičeva stranka prava smatra za bitni in neodklonljivi pogoj za dosego tega cilja preureditev monarhije Habsburžanov na temelju popolne enakopravnosti vseh njenih narodov, z izključitvijo vsake hegemonije in gospodstva enega naroda nad drugim. Ta zahteva za popolno enakopravnost v monarhiji Habsburžanov je dobila večji pomen z onim trenutkom, ko je pričel demokratični duh iz velike in prosvitlene Rusije z nepremagljivo silo razširjati svoje peruti tudi po drugih deželah Evrope.

Starčevičeva stranka prava z veseljem pozdravlja enotno izjavo, podano dne 30. maja 1917 v državnem zboru v imenu »Jugoslovanskega kluba« na Dunaju, s katero zahtevajo na temelju modernega narodnega načela in zgodovin-

rami; tako gosti so, da se le včasih vidi njen beli, vitki vrat. Velika je in vitka; njenih nežnih oblik ne pokrije priprosta, bela obleka. Kadar dvigne glavo in se njen pogled izgubi v daljavi, bi lahko zasanjal in mislil, da stoji pred teboj vila Grinzelova.

Vtopljenja v sladke in drage spomine hodi po samotnih stezah; zdaj se smehlja zdaj resno gleda v tla ko gre proti cvetlični gredi kjer nekaj nagelnov pobeša svoje glavice, ker jih je ožgalo solnce. Nageljne posebno rada neguje, vsi so privezani na bele palčice; plevel je skrbno izruvan. Izbira cvetlic, otroška skrb, s katero so gojene, nekaka materina skrb, ki se čuti, a ki se ne more izraziti, vse to kaže, da vzgaja te ljubljence ženska roka, roka device.

Deklica je že od daleč zapazila, da cvetlice ovenele pobešajo cvetje. V skrbeh se jim približa in dvigne en nagelj.

»O, uboge moje cvetke! Pozabila hem vam priliti! Žejne ste, kaj ne? Zdaj željno čakate na me in pobešate glavice, kakor da hočete umreti...«

H. Conscience:

Revni plemenitaš.

A na Grinzelovu je le vse žalostno. Mrtvaška tišina leži liki mrtvaški prt na samotnem gradu; ptiči molče, veter počiva, noben list se ne zgane; nič ne živi, kakor solnčna svetloba, saj zdi se ti tako. Misliš si lahko, da je grad začaran. Oko ti zaman poizkuša prodreti temno grmovje; skoraj se nekoliko zgroziš, češ da skriva ta nema tišina temno skrivnost.

Kar zašumi v grmovju! Nevidno bitje koraka hitro tam. Veliko ptičev zapušča svoja skrivališča v drevju in leta žvrgoleč okoli, kakor da hočejo uteči grozeči jim nevarnosti... More li živo bitje samo s svojo navzočnostjo povzročiti življenje in gibanje tam, kjer sta vladala vedno smrt in molk?

Grmovje se odpre! Mlada, čisto bela deklica priskaklja in z mrežo v roki lovi metulje. Hitrejše skače, kakor srna; vitko telo je nagnila naprej, okrogli roki dviga kvišku, nožice se ko-

skega hrvatskega državnega prava državopravno in upravno združitev vseh tistih dežel monarhije, v katerih žive Hrvati, Slovenci in Srbi v eno samostojno, od vsakega gospodstva tujih narodov svobodno in na demokratičnem temelju ustanovljeno državno telo in povdarja, da je ta zahteva temelj vsega njenega življenja in delovanja od njene ustanovitve pa do danes. Zaradi tega poziva ves hrvatski narod, da jo v odločilnem trenutku podpre v njenem delu, povdarjajoč, da tega ne smatra za strankarsko ampak za narodno delo. Posebno pa se obrača Starčevićeva stranka prava na ta sabor, pozivajoč vse njegove stranke, da naj opuste vsako malenkost in malodušnost in se najdejo enodušne v iskrenem in nepopustljivem delu za velike ideale narodne svobode in združenja.

Starčevićeva stranka prava, stoječa na stališču narodnega edinstva Hrvatov, Slovencev in Srbov, poziva posebno Srbe, državljane kraljevine Hrvatske, da se po primeru poslancev »Jugoslovskega kluba« pridružijo njenemu stališču in da skupno s Hrvati in Slovenci delajo za združitev celega slovskega juga monarhije Habsburžanov v posebno državno telo na temelju narodnega načela in zgodovinskega državnega prava kraljevine Hrvatske.

Starčevićeva stranka prava odobrava stališče poslancev češkega in poljskega naroda, ki so ga zavzeli v svojih najnovejših izjavah v državnem zboru, izražajoč tem potom bratskemu češkemu in poljskemu narodu svoje občudovanje in svoje simpatije, obžaluje pa ozkosrčnost nemških narodnih strank državnega zbora, ki so se postavile na stališče nasprotno narodnemu in historičnemu pravu drugih narodov ker drugim ne priznavajo kar zahtevajo za sebe, s čemer ne koristijo niti interesom monarhije niti interesom dinastije.

V zvezi s to izjavo zahteva Starčevićeva stranka prava uvedbo splošne, enake, tajne volilne pravice z varstvom

manjšin, prepričana, da bo edino na ta način prišla do izraza prava narodna volja, ki zahteva preureditev monarhije na temelju enakopravnosti vseh narodov in demokratičnih načel.«

Glasnik.

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Iz ljubljanskih okoliških občin se slišijo sledeče pritožbe:

Mestna aprovizacija ljubljanska je prevzela akcijo podpiranja revnih družin z mesom in drugim blagom tudi za okoliške občine ter je sprejela tem občinam namenjeno državno podporo, iz katere podpore se ta akcija pravzaprav vzdržuje.

To je prav in sicer radi enotnega postopanja z ozirom na to, da ti okraji že itak spadajo pod mestne krušne komisije in dobe tam vse vrste nakaznice (kruh, moko, sladkor, mast itd.), — drugi pa tudi radi tega, ker s tem razbremenene okoliške občine, ki nimajo za oskrbovanje teh poslov potrebnega uradniškega aparata. Tudi so razmere take, da silijo k enotnosti, kajti skoro vse v okoliških občinah bivajoče delavstvo je uslužbeno v Ljubljani in le radi pomanjkanja cenih stanovanj biva izven mestne občine. Večina okoliščanskih prebivalcev si nabavlja svoje potrebe po ljubljanskih trgovinah tako, da je tudi v tem oziru centralizacija opravljena.

Principu združenja ni torej kaj ugovarjati, če bi se zadeva tudi pravično in celotno izvajala. Sedaj se pa množe pritožbe, da okoliščanske prosilce za živila po nižanih cenah pode k okoliškim županom češ »vaš župan naj vas preskrbi«. S tem se ustvarja med ljudstvom, ki je vsled vojskinih težav že itak dovolj nestrpno in razburjeno, še umetno razburjenje proti okoliškim županstvom. Ljudje hodijo sem, a se jih pošlje na magistrat, gredo na magi-

strat, se jih pošlje nazaj. Kako naj se ljudje sedaj spoznajo v tem Babilonu. Gospodje na mestnem magistratu mogoče pozabijo, da razdeljujejo državno podporo, ne pa denar občine. Čujejo se tudi pritožbe, da dobe blago po nižanih cenah ljudje, ki tega niso potrebni, predvsem pristaši gotove stranke — prave reveže, se pa s takimi in drugimi šikanami odklanja, da sploh prošnje ne vlagajo. Ako bo vojska še daljen trajala, tedaj bi se priporočalo napraviti splošen popis mesta in okolice po hišnih gospodarjih v obliki hišnih napovedi za davkarijo. Potem bi bilo te pole, ki bi jih bilo obenem smatrati kot prošnje pretresati v seji nepristranskih mož vseh strank in občin. Čudno je sploh, kako naj kdo mestni občini znane razmere posameznih prebivalcev tuje občine. Še bolj čudno se nam pa zdi, da okoliške občine ne zahtevajo v mestni aprovizaciji, ki deli kruh, milosti tudi njenim občanom, številu prebivalstva odgovarjajoče zastopstvo.

Naj bi merodajni faktorji vzeli zadevo v pretres, ker na ta način se vzgaja le nezadovoljne elemente. Vsak naj čuti pravico in revež naj dobi njemu namenjen kos kruha, ker le temu je bila namenjena državna podpora. Kdor pa ni v veliki potrebi, bi se pa moral sramovati, da s svojo prošnjo odje revežu namenjen grizljaj.

Na naslov »Deželnega mesta za oddajo klavne živine«.

Sedaj se posebno v okoliških občinah čujejo pritožbe, da mesarji prodajajo meso, ki ima že smrdljiv duh. Ko smo poizvedovali po vzroku zakaj se v sedanjem času, ko mesa tako manjka, prodaja nesveže meso, smo dobili sledeče pojasnilo: Deželno mesto oddaja klavno živino mesarjem samo enkrat na teden. Ako dobi mesar dve živini, mora torej eno pol tedna sam krmiti. Tega pa mesarji ne store, ker imajo s tem le sitnosti pa nobenega dobička in pa ker nimajo za žival potrebne krme. Mesarji zato zakoljejo obe živini naen-

Sanjavo pristavi:

»Od včerajšnjega dne sem pa tudi tako raztrešena, tako vesela, tako srečna!«

Pobesi oči, kakor da se sramuje, šepeta:

»Gustav!...«

Nekaj časa stoji tako; pozabi na cvetlice in morebiti na cel svet, da ostane sama z lepim senjom. Kmalu se ji prično premikati ustnice, tiho šepeta:

»Vedno, vedno mi je njegova podoba pred očmi! Vedno me zasleduje njegov glas! Nemogoče mi je uiti čaru! Kaj se godi z menoj? Srce mi bije tako živahno v prsih, kri mi plove tako vroče po žilah, a zopet leno in hladno! Tesno mi je pri srcu; straši me skrivna bojazen... a moje srce se le raduje in se izgublja v nezapopadljivi blaženosti...«

Nekaj časa se ne gane in molči; a na to se zopet prebudi; krepko dvigne glavo, vrže goste kodre nazaj, kakor da se hoče otresti misli, ki jo nadvladajo. Smeje pravi nageljom:

»Potrpite nekoliko, moji ljubljenci! Pomagam vam in vas izrežem.«

Hiti proti grmovju in odlomi nekaj vej. Ko ž njimi zasenči cvetlice, prime malo kangljico, ki stoji v bližini in hiti proti malemu bajaranju, ki leži sredi trate med dvema vrbama.

Voda je gladka in mirna, ko je prišla; a njena podoba se komaj zrcali iz nje, kakor da mrgole živa bitja v vodi. Na stotine zlatih ribic vsake velikosti in barve: rdeče, bele, črne plavajo proti njej; dvigajo glave nad vodo, kakor da bi se hotele pogovarjati z deklico.

Z eno roko se je držala vrbe, nato se je klonila nad vodo in je poizkušala napolniti kangljico, ne da bi se hotela dotakniti zlatih ribic.

»Pojte, pojte, pustite me v miru!« je rekla in previdno razganjala ribice, »zdaj nimam časa, da bi se igrala z vami. Takoj vam prinesem vaše kosilce.«

A ribice pluskajo okoli kangljice, dokler jo ne dvigne, ko že odhaja, še plavajo proti mestu, kjer je stala deklica.

Deklica je prilila cvetlicam; kangljica ji je polagoma padla iz rok. Nato gre s sklonjeno glavo proti samotnemu stanovanju; ravno tako počasi se vrača od tam; vrže zlatim ribicam krušnih drobtin, nato šele zatopljena v svoje misli, ne ozirajoč se ne na desno in na levo, po stezah vrta.

Gre proti visoki katalpi, pod njim stoji miza z dvema stoloma. Knjiga, pisalnik in vezina dokazujejo, da je mlada deklica še pred kratkim tu sedela in delala.

Tudi zdaj se usede na stol, vzame v roko knjigo, jo zopet odloži in vzame veznino; kmalu ju zopet odloži, podleže svojim mislim in nasloni svojo lepo glavo na roko, kakor tisti, ki je truden in ki hoče počivati.

Nekaj časa strme njene velike, bleščeče oči v daljavo. Od časa do časa se sladko smehljati njeni ustnici, ki se premikati, kakor da s kom kramlja. Zadrema.

krat in dajo del mesa na led. Ker pa ledenice naših mesarjev niso na zaželjenem višku dobi meso kljub temu duh.

Temu se ne da drugače odpomoči kot le na ta način, da bodo mesarji dobivali živino pri »Deželnem mestu« ne samo enkrat na teden ampak po potrebi ali pa vsaj dvakrat na teden. Ta stvar se da prav lahko urediti in bi po našem mnenju tam, kjer se gre za red in postrežbo ljudstvu ne smeli odločevati oziri na komoditeto samo nekaj ljudi. Tu velja načelo: urad je radi ljudstva ne obratno!

Merodajne faktorje prosimo imenom okoliškega delavstva odpomoči.

Pridelovanje tobaka v Črnigori. C. in kr. vojaška generalna gubernija v Črnigori je izdala odredbo o pridelovanju tobaka v Črnigori. Odredba navaja, kje je dovoljeno pridelovati tobak. Vsaka vas mora vsaj en oral nasaditi s tobakom, da se ji dovoli pravica pridelovati tobak. Posameznik ne sme nasejati manj kakor 250 m² s tobakom. Krajni predstojniki morajo ravnateljstvu tobačnega monopola v Podgorici vsaj do 15. aprila 1917 poslati sezname, ki označujejo parcele in koliko da obsegajo. Na to se šele izda dovoljenje za pridelovanje tobaka in sicer za eno leto. Tobačne parcele se smejo nasaditi le s tobakom. Ves pridelani tobak se mora izročiti upravi monopola. Tobačni listi se razdele v pet vrst. Tobak prve vrste se bo plačal za kg s 4 K 50 v., druge vrste s 3 K 40 v., tretje vrste z 2 K 30 v., četrte z 1 K 50 v., pete vrste z 70 v.; odpadki z 20 v.

Blagajniško poročilo za I. četrletje 1917.

Dohodki:	
44.142 tedenskih prispevkov à 30 v K	13.242-60
6.290 tedenskih prispevkov à 40 v "	2.516-—
500 zveznih prispevkov à 2 v . . . "	10-—
94 vpisnin . . . . . "	37-60
2 vknjižnini . . . . . "	—40
Obresti . . . . . "	545-49
Koledar . . . . . "	655-94
Strokovna glasila . . . . . "	20-50
Povračila krajnih skupin . . . . . "	39-02
Strokovna komisija . . . . . "	259-56
Razno . . . . . "	14-25
Vsota . . . . . K	17.341-36
Saldo 1. januarja 1917 . . . . . "	28.920-01
	K 46.261-37

Izdatki:	
Bolniška podpora . . . . . K	7-323-39
Porodniščine . . . . . "	407-—
Mrtvaščine . . . . . "	450-—
Mobilizacijska podpora . . . . . "	20-—
Izredna podpora . . . . . "	82-—
Pravno varstvo . . . . . "	114-09
Deleži krajnih skupin . . . . . "	1.449-68
Agitacija . . . . . "	182-15
Plače in nagrade . . . . . "	1.414-—
Seje in delegacije . . . . . "	100-48
Strokovni listi . . . . . "	1.387-21
Tiskovine . . . . . "	74-—
Pisarniški izdatki . . . . . "	353-66
Knjige in časopisi . . . . . "	52-74
Bolniška blagajna in zavarovanje . . . . . "	161-60
Povračilo krajnim skupinam . . . . . "	15-74
Rezervni sklad . . . . . "	78-78
Strokovna komisija . . . . . "	284-75
Delež stavbne zadruge . . . . . "	100-—
Koledar . . . . . "	17-28
Razno . . . . . "	12-33
Vsota . . . . . K	14.080-88
Saldo 31. marca 1917 . . . . . "	32.180-49
	K 46.261-37

Hallein. Naša skupina je izročila tvorniškemu vodstvu vlogo, s katero smo prosili, naj se izvede enakopravnost vdov z oženjenimi delavkami glede na draginjske doklade, ker se tozadevna odredba glavnega ravnateljstva pri nas še ni izvedla. Dalje smo prosili, naj podeli glavno ravnateljstvo mestni vojni kuhinji podporo, ker je v njej tudi veliko naših ljudi. Gre za to, da bi se cena tobačnemu delavstvu znižala; kosilo stane namreč 1 krono, kar se posebno velikim rodbinam pozna. Prosili smo tudi, naj bi se nam dali prosti dnevi rajši pozimi kakor poleti, ker s prostim časom pozimi nam ne bo posebno veliko pomagano. Poleti bi lahko nabavljali drva za zimo in nabirali jagode. Bojimo se, da ne bomo pozimi čepeli v mrzlih sobah. Ravnatelj Wanner nam je obljubil, da bo priporočal glavnemu ravnateljstvu vlogo. Lani meseca marca smo potom tukajšnjega krajnega kartela naprosili c. kr. deželno vladu v Solnogradu, naj se nam zviša množina sladkorja od 1 kg na 1-25 kg. Prošnji so ugodili. Pri pristojnih oblastih smo tudi posredovali glede na dobavo pomanjkanja krompirja in masti, žal da brez uspeha.

— **Premog za krompir.** Premogokopna družba v Zagorju ponuja z-inserati kar javno premog v zameno za krompir, dasi povsod manjka premoga tako silno, da ga ljudje niti za kuho več nimajo. In kaj bo šele pozimi! — Da bi ga dobil kdo za denar, je izključeno, a s čim naj si ga prekrbi uradnik, obrtnik ali celo navadni delavec?! — S krompirjem si ga gotovo ne more. Ni pa oblasti, da bi posegla vmes in napravila konec takim kupčijam, ki niso dostopne ljudem, živečim le od zaslužka. Čemu še kuje država denar? Premoga naj nam dá, da si bomo z njim nabavljali živeži!

Drože. Izšla je naredba prehranjevalnega urada, glasom katere bo morala poslej vsaka drožarna oddati določeno množino drož v svrhu splošne prehrane.

Smrtna kosa.

Bautsch. Alojzija Mück.
Schwaz. Ana Holzer. roj. Scheiber.
Fürstenfeld. Marija Gyuritz.
Linc. Veronika Kuttner; Marija Ackerl.

Slavni igravec Alwin Neuss v Kino Central v deželnem gledališču. V soboto, nedeljo in ponedeljek igra »Kino Central« eno najzanimivejših, najnovjših detektivskih dram »Pajek«, v katerem igra glavno vlogo slavni Alwin Neuss. Občinstvo bo imelo zopet velik užitek.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg šte. 10

Velike skladišče v prvem nadstropju

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, ceferji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prtji, servijeti in brisalke iz platna in damasta.

Priznano nizke cene!

Bolečine na živcih nastopajo na najrazličnejših krajih trupla. Živčni zistem je jako fin, sega povsod do kože in je jako občutljiv. Živci pa niso pristopni le za bolečine, marveč tudi za prijetna čustva. Istotako lahko kakor nervozni glavobol, nervozni zobobol, nervozne obrazne bolečine nastanejo, dajo se tudi s pomirujočimi, osvežujočimi, živce okrepujočimi sredstvi odpraviti. Mi rabimo v to Fellerjev živce okrepujoči, bolečine odpravljajoči rastlinski esenčni fluid z znamko »Elza«-fluid. Izkazuje se kot izredno blagodejni, ako se pri živčnih bolečinah dotična mesta s tem bolečine odpravljajočim domačim sredstvom lahko obdrgne. V mnogo čez 100.000 zahvalnih pismih se to blagodejno sredstvo priporoča. 12 steklenic stane franko samo 7 K 32 vin. Naroči naj se edino pristno od lekarnarja E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 264 (Hrvatsko). Tudi Fellerjeve milo odvajajoče Rhabarbara-kroglice z zn. »Elza«-kroglice, 6 škatlic franko za 5 K 57 vin. zamore se obenem naročiti. »Elza«-kroglice so priznane, želodec okrepujoče odvajalno sredstvo od milega sigurnega učinka in jih je na vsak način odlikovati pred vsemi drastičnimi odvajalnimi sredstvi. Posebno prijetno rabiti in sigurnega učinka je Fellerjev mentholni črtnik (1 krona) zoper migreno. (vf)

Izdajatelj in odgovorni urednik Mihael Moškerc.
Tisk Katoliške Tiskarne.

Najboljša in najcenejša zabava v Ljubljani je v

Kino Central

v deželnem gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedrilo!

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Solskem drevoredu
kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti šte. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovjših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinejših. Fini batistasti, platnjeni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha.

Vedno sveže blago!